

SELETUSKIRI

„Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise kord ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamisega kaasnevate kulude hüvitamise ulatus ja kord“ (edaspidi kord), kinnitatud Eesti Advokatuuri juhatuse 15. juuni 2010. a otsusega, kohta.

1. Sissejuhatus

„Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise kord ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamisega kaasnevate kulude hüvitamise ulatus ja kord“ sätestab riigi õigusabi osutamise eest makstavad uued tasumäärad.

2. Korra muutmise õiguslik alus ja eesmärk

Korda muudetakse riigi õigusabi seaduse (RT I 2004, 56, 403) § 21 lõike 3 alusel, mille kohaselt riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise korra ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamisega kaasnevate kulude hüvitamise ulatus ja korra kehtestab advokatuuri juhatus igaks eelarveaastaks, arvestades riigieelarvest selleks eraldatud vahendite suurust ja riigi õigusabi eeldatavat mahtu. Advokatuuri juhatus võib eelarveaasta kestel riigi õigusabi eest makstava tasu arvestamise aluseid, maksmise korda ja tasumäärasid ning kulude hüvitamise ulatust ja korda muuta.

Riigi õigusabi tasumäärade muutmise eesmärgiks on praegu kehtiva süsteemiga võrreldes maksta advokaadile riigi õigusabi osutamise eest õiglasemat tasu. Praeguse süsteemi juures saavad võrdset tasu nii mahuka kui vähem mahuka ülesande täitnud advokaat. Lisaks ei motiveeri Eesti Advokatuuri hinnangul selline süsteem advokaate vastu võtma mahukamaid ja keerulisemaid vaidlusi, mis nõuavad suuremat pühendumist ja rohkem aega. Kui advokatuurile edastatud määrused riigi õigusabi määramiseks ringlevad pikalt riigi õigusabi infosüsteemis, oodates advokaadi poolset vastuvõtmist, ei ole tagatud isikutele õigusteenuse õigeaegne ja piisav kättesaadavus. Tõhusa õigusabi puudumine võib olulisel määral takistada kõigi põhiseaduses sätestatud õiguste, vabaduste ja kohustuste rakendamist isikute poolt. Ajatasu süsteemile üle minnes saab advokaat keeruliste ja seetõttu rohkem aega nõudvate asjade puhul töö eest õiglasemat tasu. Viimane motiveerib advokaate töösse rohkem sisuliselt panustama.

Vähetähtis ei ole asjaolu, et ajatasu süsteemile ülemineku korral saavad menetlejad ja kohtunikud tasu taotluse läbivaatamisel arvesse võtta advokaadi töö kvaliteeti, asja kaalukust ja mahtu. Kui on ilmne, et advokaat ei olnud asja piisavalt ette valmistanud või tasu taotlus ei vasta asja mahule ja keerukusele, saavad menetlejad ja kohtunikud arvestada seda tasu suuruse määramisel. Advokatuuri juhatuse hinnangul aitab taoline süsteem parandada õigusabi kvaliteeti.

3. Tasu arvestamise alused ja tasumäärad

Korra jõustumisel toimub riigi õigusabi tasustamine läbivalt ajatasu põhimõttel. Olenemata riigi õigusabi liigist on tasumäär 250 krooni iga poole tunni kohta. Seega on korra vastuvõtmisel määratud kaitsja kriminaalasja kohtueelses menetluses, kriminaalasja kohtulikus menetluses, määruskaebuse lahendamise menetluses ja kohtulahendi täitmisel tekkinud küsimuste lahendamisel, kannatanu või tsiviilkostja esindaja kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus, isiku kaitsja väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus, isiku esindaja tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus, isiku esindaja halduskohtumenetluses, isiku esindaja haldusmenetluses, isiku esindaja täitemenetluses ja muude riigi õigusabi liikide puhul tasumäär 250 krooni iga poole tunni kohta.

Arvestades, et riigi õigusabi on endiselt alarahastatud, tuginedes 2009. aastal KPMG Baltics AS-i poolt teostatud analüüsile, mis hõlmas riigi õigusabi toimingute ja tasumäärade aja- ja kulupõhist analüüsi, ja olles analüüsinud kolme viimase aasta (so 2007. a, 2008. a, 2009. a) ja käesoleva, so 2010. aasta esimese viie kuu (jaanuar-mai), statistikat, on advokatuuri juhatus jõudnud järeldusele, et 250 krooni iga poole tunni kohta on käesoleval hetkel optimum ajatasa riigi õigusabi osutamisel, mida advokatuuril on võimalik maksta arvestades riigieelarvest selleks eraldatud vahendite suurust ja riigi õigusabi eeldatavat mahtu. Advokatuuri juhatuse hinnangul ei ole põhjendatud erinevate tasude maksmine sõltuvalt asja liigist. Kuna olenemata asja liigist peab olema tagatud professionaalne õigusabi, peab advokatuuri juhatus vajalikuks liikuda kõikide õigusabi liikide võrdse tasustamise suunas.

Tasu arvestamise üldpõhimõtted jäävad korra muutmisega samaks. Endiselt kehtib korra punkt 1, milles on toodud tasu arvestamise põhimõtted, mida silmas pidades määrab kohus, uurimisasutus või prokuratuur kindlaks riigi õigusabi tasu. Endiselt lähtutakse esmalt korras sätestatud vastava riigi õigusabi liigi tasumääradest, arvestades seejuures riigi õigusabi osutanud advokaadi taotluses sisalduvaid andmeid ja võimalikke määruuses sätestatud tasu suurendamise või vähendamise aluseid. Seejärel korrutatakse tasu määruuses ettenähtud juhtudel vastava riigi õigusabi tasu arvestamise koefitsiendiga ning suurendatakse või vähendatakse tasu, sõltuvalt korrutamisel saadud tulemusest.

Uue asjana lisatakse korra punkti 1 säte, mille kohaselt kõikide korras toodud toimingute tasu arvestamise minimaalmääraks on pool tundi. Nimetatud säte on vajalik, kuna advokaatide ajakulu hõlmab tihti kulu seoses ilmumisega politseiasutusse, prokuratuuri, kohtusse, kinnipidamisasutusse. Sagedased on juhtumid, mil advokaadist mitteoleneval põhjusel jääb menetlustoiming, istung või kokkusaamine ära. Advokaat on vaatamata menetlustoimingu ärajäämise põhjustest jäänud ilma tulust, mida ta oleks saanud õigusabi osutamisega, samas kandnud kulu seoses menetlustoimingu ärajäämisega. Ebaõiglane on panna taolist riski riigi õigusabiteenust osutavale advokaadile. Kokkuleppe alusel sõlmitud kliendisuhetes advokaadid sellist tegevusriski üldjuhul endale ei võta. Seetõttu tasustatakse ärajäänud menetlustoimingut poole tunni ulatuses.

Teatud toimingute puhul on ette nähtud tasu maksimummäär. Maksimummäär kehtestamisel on ajatasmäär korrutatud keskmise toimingu kestusega. Nii toimingute määratlemisel kui maksimummäär leidmisel on lähtud kolme viimase aasta (so 2007. a, 2008. a, 2009. a) ja käesoleva, so 2010. aasta esimese viie kuu (jaanuar-mai) statistilisest keskmisest ajakulust ja tasumäärast.

Ülevaade riigi õigusabi tasumääradest sisaldub tabeli kujul käesoleva seletuskirja lisa 1.

4. Korra jõustumine

Kord jõustub 1. juulil 2010. a.

5. Korra rakendamise kulude prognoos

Riigi õigusabi tasumäärasid muutes on arvestades riigieelarvest selleks eraldatud vahendite suurust ja riigi õigusabi eeldatavat mahtu. Tasumäärasid suurendades jääb Eesti Advokatuur 2010. aasta eraldise raamidesse ning ülekulu ei teki.

Tallinnas, 04. juunil 2010. a.

Lisa 1

Riigi õigusabi tasumäärad (ülevaatlik tabel)

Riigi õigusabi liik	Toiming	Kehtiv tasu kuni 30.06.2010	Tasu alates 01.07.2010 EEK	Mitte enam kui EEK
1. Määratud kaitse kriminaalmenetluses	Kriminaalasja kohtueelses menetluses osalemine	350 kr / toiming	250 / 0,5h	750 ühe menetlustoimingu kohta
	Kriminaalasja kohtulikuks üldmenetluseks või apellatsiooni-, kassatsiooni- ja teistmismenetluse ettevalmistamine	800 kr / toiming	250 / 0,5h	3 000
	Kriminaalasja kohtulikuks lihtmenetluseks, v.a kokkuleppemenetluseks ettevalmistamine	450 kr / toiming	250 / 0,5h	1 000
	Kriminaalasja kohtuliku üld- või lihtmenetluse istungil osalemine	100 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
	Määruskaebuse esitamine	250 kr	250 / 0,5h	
	Osalemine määruskaebuse läbivaatamisel	250 kr	250 / 0,5h	
	Kohtulahendi täitmisel tekkinud küsimuste lahendamise seotud taotluste esitamine	250 kr	250 / 0,5h	
	Kohtulahendi täitmisel tekkinud küsimuste lahendamisel kohtus osalemine	250 kr	250 / 0,5h	
2. Isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus	Kriminaalasja kohtueelses menetluses osalemine	252 kr / toiming	250 / 0,5h	
	Kriminaalasja kohtulikuks üldmenetluseks ettevalmistamine	630 kr	250 / 0,5h	
	Kriminaalasja kohtulikuks lihtmenetluseks ettevalmistamine	385 kr	250 / 0,5h	
	Kriminaalasja kohtuliku üld- või lihtmenetluse istungil osalemine	88 kr/ 0,5 h	250 / 0,5h	
3. Isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus	Väärteoasja kohtuvälises menetluses osalemine	200 kr / toiming	250 / 0,5h	
	Väärteoasja kohtulikuks menetluseks ettevalmistamine	300 kr	250 / 0,5h	

	Väärteoasja kohtulikus menetluses osalemine	95 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
4. Isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus	Tsiviilasja kohtueelne menetlus	150 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
	Tsiviilasja kohtulikuks menetluseks ettevalmistamine	150 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
	Tsiviilasja kohtulikus menetluses osalemine	150 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
5. Isiku esindamine halduskohtumenetluses	Halduskohtumenetluses kohtulikuks menetluseks ettevalmistamine	150 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
	Halduskohtumenetluses kohtulikus menetluses osalemine	150 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
6. Isiku esindamine haldus-menetluses	Riigi õigusabi haldusmenetluses	100 kr / 0,5	250 / 0,5h	
7. Isiku esindamine täite-menetluses	Riigi õigusabi täitemenetluses	100 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
8. Õigus-dokumendi koostamine	Õigusdokumendi koostamine, isiku õigusnõustamine või muu esindamise teel riigi õigusabi osutamine	100 kr / 0,5h	250 / 0,5h	
9. Isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine			250 / 0,5h	
10. Isiku esindamine teistmismenetluses	Riigi õigusabi teistmismenetluses	150kr / 0,5h	250 / 0,5h	

Tallinnas, 04. juunil 2010. a.